

'Eén voor allen'

Ps. 22:1 en 2

Ps. 79:4

Ps. 40:4 en 8

Ps. 33:10 en 11

Ps. 72:10 en 11

Schriftlezing: Jesaja 53 en Johannes 11:47-57 – Tekst: Johannes 11:50

Ds. C. Doorneweerd, Strijen

Gemeente,

In februari 1941 werd Maximiliaan Kolbe, een Franciscaanse priester, opgesloten in Auschwitz. In de wreedheid van het vernietigingskamp bewaarde hij de gezindheid van Christus. Hij deelde zijn eten, zijn slaapplek en bad voor zijn beulen. Je zou hem 'de heilige van Auschwitz' kunnen noemen.

In juli van dat jaar vond er een ontsnapping plaats. Nu heerste daar de regel dat er tien gevangenen werden gedood voor iedere gedetineerde die ontsnapte. Alle gevangenen moesten zich dan ook op het centrale plein in het gelid opstellen en de commandant pikte er lukraak tien mannen uit. Deze slachtoffers werden linea recta naar een cel gebracht waar ze geen eten en drinken kregen, totdat ze stierven.

De commandant begon te selecteren. Het tiende slachtoffer is Gajowniczek. Hij begint te huilen. 'Mijn vrouw, mijn kinderen,' kermt hij.

Opeens komt één van de gevangenen naar voren. Het is Kolbe. De hoofdbewaker schreeuwt hem toe dat hij wordt neergeschoten als hij geen halt houdt. 'Ik wil de commandant spreken,' zegt hij.

Om miraculeuze redenen schiet de bewaker niet. Op een paar passen afstand van de commandant staat hij stil, kijkt de Duitser in de ogen en zegt: 'Herr commandant, ik doe u een verzoek. Ik wil sterven in plaats van deze gevangene' – en hij wijst op de huilende Gajowniczek.

'Wie ben je?' vraagt de commandant.

'Een priester.'

Na een kort moment blaft de commandant: 'Verzoek toegestaan.'

De heilige van Auschwitz bleef nog een tijd leven in die dodencel, bijna het langst van die tien. Ze hoorden hem dagelijks lofliederen zingen om anderen te bemoedigen, om zijn Heere te eren. Hij stierf niet als gevolg van uitdroging of uitputting, maar overleed pas later na een dodelijke injectie.

Deze priester gaf zijn leven voor die ene man.

Jezus heeft als Hogepriester Zijn leven gegeven voor een heel volk.

Niet elke tiende man zou sterven, maar elk mens is door de zonde de dood schuldig. Dat hebben wij te beseffen: ieder van ons is door de zonde de dood schuldig.

Jezus is naar de oordeelsplaats gegaan, om plaatsvervangend voor Zijn volk te sterven. Hij heeft het gezegd: 'Hemelse Vader, ik doe U een verzoek.' 'Ik wil sterven in de plaats van Mijn volk.' Dat is Jezus, ten voeten uit.

Zo is Hij.

Hij is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen. Zijn grootste dienst is Zijn plaatsvervangende. Hij is naar voren gekomen, uit de hemel gekomen naar deze vervloekte aarde. Hij is op onze plaats gaan staan. Op onze plaats gaan hangen aan het kruis op Golgotha.

Je hoorde Hem daar de Psalmen citeren, tot bemoediging van omstanders, tot eer van God Zijn Vader, tot zegen voor ons.

Hij stierf niet vanwege uitputting of uitdroging, maar Hij heeft Zijn leven gegeven, vrijwillig gegeven, tot in de dood. Opdat zondige mensen het oordeel zullen overleven.

Het Avondmaalsformulier zegt: 'Want ik geef voor u Mijn lichaam aan het kruishout over in de dood, omdat u anders de eeuwige dood had moeten sterven.'

'Ik voor u.'

Dat is evangelie, gemeente.

Ik voor u. Dat is de grootste dienst die Christus de mensheid kan bewijzen.

Daar heeft de hogepriester Kajafas van geprofeteerd, in een vergadering van het Sanhedrin. Een extra vergadering, met als enige agendapunt die rabbi van Nazareth. Want nu heeft Hij zelfs iemand die gestorven en al begraven is, Lazarus, weer levend gemaakt en uit het graf doen opstaan. Hoe moeten ze omgaan met deze man uit Nazareth die steeds meer aanhang onder het volk krijgt?

Wij kijken mee in die vergadering, we luisteren naar wat ze zeggen. Ze komen eerst niet verder dan de vraag te stellen: 'Wat doen we? Want deze mens doet vele tekenen.'

Men is vooral bang voor hun eigen positie. Want als het zo doorgaat komt hun eigen plaats in gevaar. Die rabbi krijgt veel volgelingen en daar zijn de Romeinen niet van gediend, die zullen dan ingrijpen en dat gaat uiteindelijk ten koste van onze plaats en onze natie.

Merkt u het, gemeente?

Zij hebben het over onze plaats en onze natie. Alsof alles van hen is, van ons is. De tempel, de synagoge, de kerk en de gemeente, dat is zeker niet van ons, maar van de Heere! Zij, en wij, zijn toch geroepen om de Heere te dienen, om het volk te dienen? Maar zij maken zich benauwd om hun eigen positie.

Zo gaat dat in de wereld, en helaas maar al te vaak ook in de kerk.

Wat zou er gebeuren, broeders van de kerkenraad, als gemeenteleden mee konden kijken in onze ambtelijke vergaderingen? Wat zou er gebeuren als zij over onze schouder mee kijken, mee luisteren en ook kunnen zien met welke bedoeling wij iets zeggen, iets doen, iets besluiten?

Als er een kerkenraadsvergadering is zoals hier, gaat het dan ook om onze plaats, onze positie, broeders? Zijn wij benauwd om onze positie te verliezen, bang dat onze invloed kleiner wordt, bang dan anderen de overhand in de gemeente krijgen...

Zijn wij met onszelf bezig, te veel met onze eigen agenda misschien – en niet met onze roeping om dienstbaar te zijn in Zijn Koninkrijk. Ik moet niet voor mijn, maar voor Zijn gemeente zorgen!

Geen eigenbelang, maar Gods belang. Geen kerkpolitiek, maar Gods regering, geloven in Jezus Christus, de Koning van de kerk. Het ergste is als je eigen plaats in gevaar komt, vindt het Sanhedrin.

Ja, zo denken mensen, zelfs kerkmensen.

Als de leden hun zegje hebben gedaan, is het laatste woord aan voorzitter Kajafas.

Hij behoort tot de Sadduceën. Dat zijn zo'n beetje de vrijzinnigen in Israël. Nuchtere mensen, die niet geloven in de opstanding, die niet geloven in een leven na dit leven.

Hij zegt: 'U weet niets.'

Kleinerende woorden van de hogepriester.

Dat is blijkbaar de enige manier om mensen buiten spel te zetten en je eigen woord door te drukken.

Ach, je weet er niets van. Alsof ze dom zijn.

U rekent er niet mee dat het nuttig is dat één mens sterft voor het volk en niet heel het volk verloren gaat.

Een kille en koele beredenering van deze voorzitter, deze hogepriester.

Het complete volk Israël is meer waard dan één individu. Dus moet die éne persoon maar opgeofferd worden in het belang van het grote geheel.

Luister goed naar wat Kajafas zegt: 'Het is nuttig voor ons dat één mens sterft dan dat heel het volk verloren gaat.'

Voor Kajafas gelden dus geen normen van waarheid of gerechtigheid, van goed of kwaad, maar gaat het alleen om de vraag wat nuttig is.

Het lijkt een redelijk argument, als je het nuchter bekijkt is het zo dom nog niet, maar het is typisch zonde.

Het is maar de vraag wat hij onder nuttigheid verstaat. Zeker als hij daar een mensenleven, laat staan het leven van Jezus aan wil opofferen.

Nuttig voor ons. Niet voor een ander, maar voor ons.

Dat is eigenbelang.

Wij hebben zo onze eigen godsdienst, onze tempel en synagogen. Daarin dienen wij God op onze manier. En zo moet het blijven.

Wee degene die er iets van zegt, die onze positie aantast.

Deze redenering van Kajafas is alleen nuttig voor hemzelf en het Sanhedrin. Maar houdt geen enkele rekening met Gods wetten van waarheid en gerechtigheid.

Hoe kun je nu het leven van een mens opofferen ten koste van de leugen?

Dat is zonde.

Zo wordt het recht in eigen hand genomen – en komt de mens in het middelpunt te staan en niet God.

Met dit zogenaamde nuttigheidsbeginsel kan er in principe alles mee door. Men kan er alles mee goedpraten.

Gemeente, deze redenering is één van de meest gemene argumenten van de geest van de tijd, toen, en ook vandaag.

Nuttig voor ons.

De moderne mens denkt zo, rekt zo: Niet wat God wil is goed, maar wat ik denk en wat ik wil is goed.

Dat is nuttig voor mij.

Hoe vaak wordt een kritische tegenstem niet in de kiem gesmoord, door een Kajafas?

Als er op je werk dingen gebeuren die niet door de beugel kunnen. Klanten worden benadeeld, de belastingdienst omzeild, keuringen achtergehouden... Je zegt er wat van omdat het niet eerlijk is.

Wordt er naar je geluisterd?

Of word je van lieverlee naar de kant gedirigeerd. Omdat men je houding maar lastig vindt.

Het is beter dat je maar niets meer zegt. Het is nuttiger dat één mens z'n mond houdt dan dat we met z'n allen...

Dat geldt ook op het ethische vlak. Ik moet denken aan abortus. Het is beter om dat kind weg te halen in de moederschoot, dan dat wij zo gebonden zijn, want wij willen nog op vakantie, wij willen nog verbouwen, wij willen...

Denk aan euthanasie. Het is beter dat die éne oude mens wordt opgeofferd dan dat wij met z'n allen er zoveel werk aan hebben. Dat leven is voltooid. Verder leven heeft geen zin. Het levert alleen maar veel zorg, verdriet, tijd en narigheid op.

Het is nuttig voor ons.

Dat is het egoïsme van de moderne mens, die eigen belang en welvaart boven een eerlijke relatie met de Heere en de naaste stelt. Het is een zonde van alle tijden, van vroeger, maar ook van nu.

Over dat nuttigheidsbeginsel van Kajafas, is echter nog wel meer te zeggen.

Dat vertelt de apostel Johannes ons in vers 51 en 52. Hij hoort in de woorden van Kajafas een profetische uitspraak.

Het is nuttig dat één mens sterft, zodat niet heel het volk van God verloren gaat.

Gemeente, dat is een heerlijk en eerlijk profetisch spreken van Kajafas.

Dat is evangelie.

Kajafas zei dit niet uit zichzelf, maar hij profeteerde als hogepriester. Hij begrijpt er zelf niets van, maar wordt door God gebruikt om de waarheid over Jezus te verkondigen: het is nuttig, het levert wat op, als één Mens voor heel het volk sterft. Beter Jezus opgeofferd dan dat heel het volk verloren gaat. Dat is, dwars door alle egoïstische bedoelingen van Kajafas heen, inderdaad Gods raad.

Kajafas verkondigt hier het plaatsvervangende heilswerk van Christus.

Jezus neemt op Golgotha de plaats van zondaren in.

Kajafas had natuurlijk heel goed kunnen weten dat dit Gods bedoeling was. Want juist hij ging elk jaar op de Grote Verzoendag binnen in het heilige der heiligen van de tempel. Elk jaar werd er een dier geofferd voor de zonden van het volk. De zondebok.

Plaatsvervangend.

Als er één is die weet heeft van dat plaatsvervangende heilswerk, dan de hogepriester.
En zo maakt Kajafas nu, in het ambt van hogepriester, de wil van God bekend.
De Heere heeft de gemene en egoïstische woorden van Kajafas gebruikt en daar Zijn boodschap van evangelie aan gegeven.

Het is nuttig voor ons dat één mens sterft en niet heel het volk verloren gaat.

Dat profeteert Kajafas.

Eén voor allen.

Dat is de kern van Grote Verzoendag. Dat is de kernboodschap voor de kerk, voor de wereld in deze lijdensweken.

Zie Jezus daar gaan op weg naar Golgotha, bespot en bespuugd, geselsd en geslagen. Herr Kommandant, Hemelse Vader, Ik doe U een verzoek, Ik wil sterven, in de plaats van dit zondige volk.

'Wie bent U?'

'Ik ben Jezus, Uw eigen Zoon.'

De wereld is met stomheid geslagen. Geeft iemand hier op deze schedelplaats zijn leven voor een ander?

Voor een vreemde, voor zondaren? Voor mensen die het oordeel Gods verdiend hebben?

Hoe is dat mogelijk?!

Laten we er niet aan gewend raken, gemeente, alsof God het aan ons verplicht is. Hij is ons niets verplicht en wij hebben niets verdiend. Het is en het blijft een wonder dat Jezus in onze plaats wil staan. Dat is liefde.

Ultieme liefde.

Golgotha is onze plaats.

Door onze zonden hebben wij dat verdiend.

Gods oordeel. Voor eeuwig en altijd. In Auschwitz was het nog willekeur en vergelding. Maar Golgotha hebben wij verdiend. Als wij dat tot ons laten doordringen, dat Jezus in onze plaats wil staan, is gaan staan, dan...

Gajowniczek zegt later: 'Ik kon hem alleen met mijn ogen bedanken. Ik was verbijsterd, het drong nauwelijks tot me door wat er gebeurde. De immensiteit van dit alles; ik, de veroordeelde, die mag blijven leven en iemand anders die vrijwillig zijn leven geeft voor mij. Is dit een droom?'

Nee, dit is evangelie.

Meer dan priester Kolb, is Jezus Christus Priester, Hogepriester, Die vrijwillig Zijn leven gaf voor zondaren.

Iemand vraagt: 'Is Jezus ook in mijn plaats gaan staan? Kan dit ook voor mij gelden?'

Nou, laat Kajafas antwoorden. Hij zegt: 'Niet alleen voor het volk, maar ook om de kinderen van God overal verspreid, bijeen te brengen.'

Wie zijn die verstrooide kinderen Gods?

Dat zijn degenen die uit de heidenwereld tot geloof komen.

Israël is maar een deel van het grote volk van Jezus. Zij wordt bijeengebracht uit alle heidenvolken. Opdat Gods huis vol zal worden.

Betekent dat dan dat iedereen zalig wordt?

Nee, dat niet.

Als je het nuttiger vindt om meer naar jezelf te luisteren dan naar God, dan is het mis, voor eeuwig mis. Dan val je juist onder Gods oordeel. Als je een mens bent die alles bij het oude wil laten en van geen bekering wil weten, dan staat het er niet goed met je voor.

Maar als je Jezus nodig hebt leren krijgen, zoals die Gajowniczek, dan wordt het anders.

Jezus komt vandaag naar ons toe. Ik ben niet alleen voor het volk van Israël gekomen, maar ook voor de verstrooide kinderen van God, opdat Ik die als schapen bijeen zal brengen.

Bent u, ben jij misschien zo'n dwalend schaap? Altijd geleefd van dat nuttigheidsbeginsel van Kajafas. Als het voor mij maar nuttig is. Als ik maar... en die ander, en God... ach dat was minder belangrijk.

En ondertussen dwalend, bij de kudde vandaan, bij de goede Herder vandaan.

Is deze Jezus al uw en jouw goede Herder?

Hij biedt zichzelf aan. Hij komt naar je toe en zegt: 'Mag Ik met je ruilen? Mag Ik op jouw plaats gaan staan? Geef Mij je zonden, je schuld, dan krijg jij Mijn genade, Mijn leven.'

Wat denk je, zou die Gajowniczek in Auschwitz nee hebben gezegd? Nee, doe maar niet, het hoeft niet, ik kan het zelf wel, ik...

Dat zou de grootste dwaasheid zijn! Het aanbod van Gods genade in Jezus afwijzen. Dat is pas dwaas. Want dan onderga je het oordeel.

Te gruwelijk om erover na te denken wat het betekent om zelf op die oordeelsplaats te blijven staan. Laat het niet zover komen. Verhard u niet, maar laat u leiden.

Laat Kajafas' profetie voor u en jou gelden.

Heere, wat een genade dat U naar mij toekomt, ik heb het niet verdiend, maar ik wil Uw aanbod van genade aannemen.

Dan ontdek je dat het waarheid is wat Kajafas profeteert: Het is nuttiger dat één mens sterft voor het gehele volk dan dat het gehele volk verloren gaat.

Die man in Auschwitz, Gajowniczek, overleefde de Holocaust.

In zijn achtertuin staat een gedenkplaat, die hij eigenhandig van een inscriptie heeft voorzien. 'Een eerbetoon aan Maximiliaan Kolbe, de man die stierf opdat ik kon leven.'

Meer dan Kolbe is hier Jezus.

Daarom heet die dag Goede Vrijdag. Dat vervloekte kruis is een eerbetoon aan de man die stierf, opdat ik mag leven. Een eerbetoon aan Jezus!

De apostel Paulus zegt in Romeinen 5: Want toen wij nog krachteloos waren, is Christus op de bestemde tijd voor goddelozen gestorven. Want bij hoge uitzondering zal iemand voor een rechtvaardige sterven; hoogstens immers heeft iemand de moed om voor de goede mens te sterven. God echter bevestigt Zijn liefde voor ons daarin dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren.

Dat is evangelie, gemeente. God bevestigt Zijn liefde voor ons daarin dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren.

Jezus wil in onze plaats gaan staan. Hij vangt de slagen op, de straf en het oordeel. Opdat wij door Christus vrijgesproken worden.

Zijn machtig arm beschermt de vromen, en redt hun zielen van de dood.

Als je dat aan je ziel hebt ondervonden, dan ga je het in verwondering uitzingen:

Laten wij daarom Zijn lof ontvouwen,
In Hem verblijdt zich mijn gemoed!

Amen
